

“Destruir la natura ens costa entre 1,3 i 3,1 bilions d’euros l’any”

A Pavan Dukhdev, la Comissió Europea li ha encomanat un projecte titànic: posar un valor de mercat a la natura. L’objectiu no és mercantilitzar els recursos naturals, sinó conscienciar-nos del preu que té destruir el planeta.

El perfil de Pavan Dukhev no és el perfil d’economista a què estem acostumats. A aquest home d’origen indi i director de mercats emergents de Deutsche Bank sembla importar-li ben poc si el

Dow Jones ha pujat o ha baixat o si l’enèsim producte de l’enginyeria financera té una bona acollida als mercats o no. A Dukhev l’interessa parlar de la natura i de què poden fer els economistes per salvar-la. És al

capdavant d’un grup de recerca que intenta posar preu a la biodiversitat de tot el món, amb la intenció de fer més visible a l’opinió pública, als polítics i als responsables de les grans empreses què hi perdem quan contaminem o quan destruïm paisatges. Aquest treball veurà la llum la tardor de l’any vinent i portarà per títol *The Economics of Ecosystems and Biodiversity*.

—Per què cal establir el preu del medi?

—La majoria de coses que ens vénen de la natura —l’aigua fresca, l’aire net, els nutrients que ens apor-

ta des dels boscos, la possibilitat de gaudir dels espais naturals...— són gratuïtes. Els xiquets no solen donar valor als diners que els seus pares es gasten en ells. Igualment, els éssers humans no valorem què ens dóna la Terra. Tot allò que obtenim de franc, no ho valorem. I això és un problema, perquè, com que no ho valorem, ho destruïm. Per això, considere que és important d'esbrinar aquest preu, perquè això fa augmentar-ne el seu valor. Per la manera com funcionen la societat i l'economia, no n'hi ha prou amb l'amor, per a protegir la natura.

—Com ho fem per mesurar tot això? Perquè mesurar el valor econòmic d'un parc natural pot ser relativament senzill, però com mesurarem el preu de l'aire pur o l'aigua no contaminada?

—És prou difícil, mesurar una cosa així. Per exemple, en el cas de la contaminació atmosfèrica a les ciutats, hi ha jardins i parcs que ens donen un benefici difícilment mesurable, atès que no podem establir-ne un valor econòmic. Ara bé, als hospitals de totes les ciutats hi ha departaments dedicats a malalties relacionades amb els bronquis. Per tant, si tens jardins i parcs, hi haurà una incidència menor d'aquestes malalties, cosa que et permet d'estalviar diners. Hi ha més exemples. És difícil de mesurar el valor que té un riu net. Però sí que pots saber la despesa de tenir una planta depuradora d'aigua. El preu que en traiem, cal dir-ho, no ho representa tot. Perquè nosaltres podem posar preu als serveis que extraïem d'un recurs natural, però no podem calcular-ne el valor espiritual, ètic. Això, indubtablement, n'augmentaria encara més el valor.

—I una volta hem establert el preu, podem incorporar-lo al valor comercial final del producte?

—Primer, has de veure qui proveeix la mercaderia i qui la utilitza. Si es tracta d'aigua fresca que ha fet servir històricament una comunitat local, el producte ha de ser gratuït. Però si la mercaderia va a parar a mans de societats opulentes, que a més generen alts graus de contaminació, han de pagar-ho.

“La conservació d'espècies no és pas un luxe per als rics, sinó una necessitat dels pobres”

—Si posem preu a l'ecosistema, no hi ha el perill d'obrir la porta a l'especulació?

—Quan poses un preu a un recurs natural, has de diferenciar si ho fas per demostrar-ne el valor o per introduir un valor dins un mercat. La nostra intenció és que la gent siga conscient del valor dels recursos, de manera que deixen de destruir-se grans quantitats de béns públics en canvi de petits beneficis privats.

—Això que proposeu és revolucionari. De debò penseu que la societat civil i les grans companyies estan disposades a assumir uns canvis com aquests?

—Han d'assumir-ho, perquè si no el món on viuen simplement desapareixerà. És tan simple com això. Mai de la vida no m'hauria imaginat que el mes de novembre podria veure inundacions a Londres. Això és increïble! Canviem el planeta, l'ecosistema es torna boig per culpa nostra. I tot això té unes enormes despeses: gent que es mor, infraestructures destruïdes... Ahir llegia una informació que deia que les inundacions de Londres tindran un cost de 100.000 milions de lliures. No seria molt millor actuar preventivament, i evitar que tot açò arribara a passar? Això és un exemple d'ahir, però cada dia que passa hi ha un cas similar. La degradació del planeta té un cost econòmic enorme. Hem calculat que la pèrdua de recursos naturals costa al planeta entre 1,3 i 3,1 bilions d'euros l'any.

—Però com es fan compatibles la conservació de la natura i el consum humà?

—La conservació de l'espècie humana depèn de la conservació del planeta. A l'Índia, la majoria dels beneficiats per l'existència dels boscos són la gent pobra. Perquè són murs de contenció contra la pluja; a molts els proveeix menjar i forma de viure. I quan desapareix, els qui més pateixen també són ells. S'han fet càlculs aproximats que diuen que al voltant

del 7% del PIB es destrueix a causa de desastres naturals, però el ben cert és que si anem una miqueta més enllà, ens adonarem que es destrueix més del 60% del PIB dels pobres. Si es destrueix la natura es destrueix l'ecosistema dels pobres. Quan la gent diu que hi ha un conflicte amb el desenvolupament, és mentida, perquè els vertaders perjudicats pels desastres naturals són els pobres. I també són els pobres que es beneficien de la conservació de la natura.

—La sobreexplotació ha estat moltes voltes justificada per la prosperitat. Això s'ha acabat?

—Això s'ha acabat. Hem assumit tantes llibertats en l'explotació dels recursos naturals que ara mateix tenim un problema. El planeta ja no s'ho pot permetre més, això.

—Posar un preu als recursos naturals dissuadiria les grans companyies d'explotar-los sense límits?

—Primer de tot cal crear alguna mena de regulació. I crec que aquesta regulació no ha d'anar en la línia de crear penalitzacions i taxes, sinó d'establir un cost per a l'usuari. Es tracta que qui contamine o explote un recurs natural, pague. De manera que el cost de la destrucció siga recuperat. Amb aquesta política de “total recuperació del cost” ens trobarem que hi haurà un canvi en el comportament de la gent, perquè tothom haurà de ser més curós en la manera de consumir. La conversió i la destrucció d'espais naturals pot crear riquesa i llocs de feina a curt termini, però porta molts perjudicis a llarg termini i per a les generacions futures.

—Potser es pot establir un cost de recuperació, però al remat s'haurà destruït un ecosistema irrecuperable. No sembla pas que això tinga gaire sentit.

—Imaginem-nos el cas d'un bosc i d'una companyia que ha de fer-hi passar una carretera. Doncs es pot obligar la companyia a plantar una extensió de bosc de la mateixa su-

perficie que l'anterior en canvi de poder construir la carretera. Això ja es fa molt als Estats Units. Si pots reemplaçar un bocí de natura, crec que és raonable d'assumir un cert cost. Però hi ha recursos que són irremplaçables. Això fa que no ens puguem prendre l'explotació de la natura amb la mateixa llibertat que s'ha fet fins ara.

—En el cas del protocol de Kyoto, els països que no disminueixen les seues emissions de CO₂ a un cert nivell, han de pagar. No pareix pas una bona mesura, si tenim en compte que la capacitat de la Terra per a absorbir CO₂ és limitada.

—Depèn de quin preu. Crec que avui els preus són massa barats. Necessitem preus més alts, perquè, si no, és del tot insuficient. A banda, necessites propostes i objectius realistes. Ara per ara, si volem eliminar el risc de catàstrofes naturals, hem de reduir les emissions entre un 80% i un 90% des d'ara fins el 2050. Això és un objectiu de gran abast, i si la gent no s'ho pren seriosament, no hi haurà res a fer.

Mireu, us en posaré un exemple: per a l'acidificació i l'augment de la temperatura dels oceans, es destrueixen bancs de coralls. Però no solament es destrueixen, sinó que a més a més aquests bancs tenen moltes dificultats per a regenerar-se. Els científics ja han advertit que per a la supervivència d'aquesta espècie cal una reducció de les emissions de CO₂ molt superior als nivells establerts per Kyoto. Hem de pensar en unes altres magnituds si volem preservar de debò l'ecosistema. Si no som capaços d'albirar objectius molt més agressius, continuarem escrivint la sentència de mort dels bancs de corall. Però açò no s'acaba pas ací, perquè els bancs de coral proveeixen el menjar de 400 milions de persones. La conservació d'espècies no és cap luxe per als rics, sinó una necessitat dels pobres.

“Cal deixar de destruir grans quantitats de béns públics en canvi de petits beneficis privats”

—Qui hauria de posar-les, aquestes regles?

—Han de ser tots els països representants de l'ONU. És vital que a Copenhaguen s'arribe a un acord.

—En alguns països de l'Àfrica i de l'Amèrica Llatina, grans corporacions compren extensions de terra enormes per tal d'assegurar-se el proveïment d'aliments. Moltes d'aquestes terres es compren a preus molt baixos. Es podria evitar, això?

—Venem aquesta terra perquè les comunitats locals no n'extrauen cap benefici. Suposem que obtingueren algun ajut d'un organisme internacional. Això els donaria un incentiu per a no vendre's les terres.

Però cal que hi haja una acció estructurada internacionalment que es faça càrrec d'aquestes actuacions. I això no únicament milloraria l'estat del sòl, sinó que restituiria la biodiversitat, ajudaria a captar CO₂, mantindria els fluxos dels rius... Tanmateix, ara per ara, no tenen cap d'aquests incentius, i això els porta a vendre la terra perquè no poden fer res més.

—D'alguna manera economistes com vos assumiu principis que a la dècada dels 70 promovien ecologistes que foren a bastament menystinguts per l'establishment. Resulta paradoxal.

—Aquests darrers trenta anys havíem cregut que el creixement del PIB era equivalent a progrés, i ningú no s'havia demanat quina repercussió tenia això en els recursos i en la natura. Però crec que això canviarà. La manera de mesurar el PIB és obsoleta i hem d'aspirar a mesurar el progrés humà d'una altra manera. No seria el primer gran canvi de mentalitat que experimentaria la humanitat. Fins no fa tant, es cremaven dones acusades de ser bruixes i la humanitat pensava que la Terra era el centre de l'univers. En comparació amb coses com aquesta, la manera de calcular el PIB

“Cal avançar cap a un ‘Global Green New Deal’”

és una petita errada! I per això crec que podrem canviar-ho.

—Així i tot, teniu molts col·legues economistes que no han canviat de paradigma.

—És trist, però cert. Per bé que, afortunadament, després de la crisi no hi ha tanta gent que pense així. Si hi pensem bé, que a França prenguen en consideració una revisió de la manera de mesurar el PIB és senyal que alguna cosa canvia.

—Molts països pensen si introduir l'anomenada fiscalitat verda. És un primer pas?

—Necessitem una economia verda. Es tracta d'una economia que no es base únicament en el capital econòmic i a proposar un risc inassumible amb vista al futur. Es tracta d'una economia que mire pel benestar de les persones i disminueixca el risc ecològic i de pobresa. L'economia verda és l'única economia possible. Tota la resta, està condemnada a desaparèixer, simplement perquè és insostenible.

Hem de canviar el model econòmic de dalt a baix. I això és un repte que crec que a la cimera de Copenhaguen no s'han pres prou seriosament, perquè encara que s'arribe a un acord, els nivells de reducció de CO₂ de què parlen no són suficients. Hem d'avançar cap a allò que el programa de medi de les Nacions Unides ha anomenat un “Global Green New Deal”. Hem d'invertir l'1% del PIB en el medi de manera immediata per tal de fer més verda l'economia. No hi ha una única manera de fer més verda l'economia; cada país ho haurà de fer d'una manera o d'una altra.

—Quin seria el preu de no fer res contra el canvi climàtic?

—Infinit. Si fas res pel canvi climàtic, la societat sobreviurà. Si no fas res, desapareixerem. I u dividit entre zero, és infinit. Tan simple com això.

Violeta Tena